

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/edukacja-1/wystawy/13763,Zaginieni-w-oblawie-augustowskiej-lipiec-1945.html>
24.04.2024, 19:37

Zaginieni w obławie augustowskiej (lipiec 1945)

W dniach 16 i 17 lipca 2005 r. w Augustowie i Gibach odbyły się uroczyste obchody 60. rocznicy obławy augustowskiej. 17 lipca przy pomniku – symbolicznym grobie pomordowanych w Gibach, zebrało się ponad tysiąc członków rodzin zaginionych w obławie, kombatantów oraz wypoczywających w okolicy turystów z całego kraju.

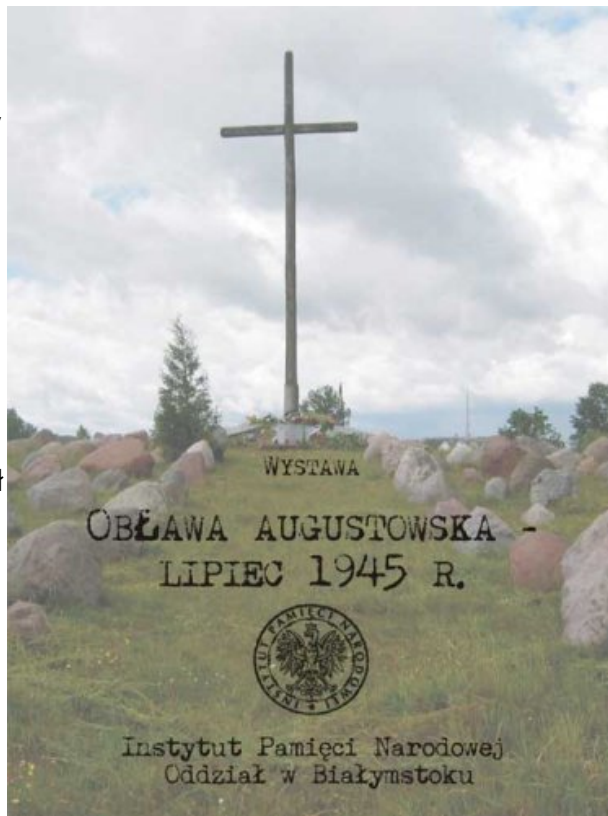
Mszy świętej koncelebrowanej przewodniczył abp Edmund Piszcz, metropolita warmiński. Homilię wygłosił Antoni Pacyfik Dydycz, biskup drohiczyński. W koncelebrze wzięł również udział biskup ełcki Jerzy Mazur.

Po mszy odczytano listy Prezydenta RP Aleksandra Kwaśniewskiego i Premiera Marka Belki. List do uczestników uroczystości skierowali też marszałek Sejmu Włodzimierz Cimoszewicz i minister ds. kombatantów Jan Turski.

Jak powiedział Prezes IPN prof. Leon Kieres: „Wyjaśnienie tajemnicy obławy augustowskiej jest obecnie jednym z najważniejszych zadań Instytutu Pamięci Narodowej, chociaż brakuje odzewu Rosjan by pomóc dojść do prawdy”.

W imieniu rodzin zaginionych w obławie augustowskiej wystąpił Jan Krzywosz, członek Obywatelskiego Komitetu Poszukiwań Ofiar Zaginionych w Lipcu 1945 r., który odczytał „Apel w imieniu Rodzin Zaginionych”.

Wystawa „Zaginieni w obławie

augustowskiej (lipiec 1945)”, otwarta 16 lipca w Augustowie, została zmontowana na drewnianym stelażu, wykonanym z surowych, nieokorowanych pni sosnowych. W skład stelażu wchodziło kilkanaście elementów konstrukcyjnych o wys. ok. 2 m. Na konstrukcjach rozmieszczono wydruki wielkoformatowe na ceramice i materiale, przedstawiające listy osób zaginionych i około 200 ich fotografii. Druga, informacyjna część wystawy zawiera teksty dotyczące opisu sytuacji politycznej na Suwalszczyźnie latem 1945 r., działań wojsk, w wyniku których dokonano akcji pacyfikacyjnej zwanej „obławą augustowską”, kopie dokumentów wytworzonych przez podziemie niepodległościowe oraz instytucje państwowe. Ta część ekspozycji była prezentowana od 17 lipca w Gibach.

Obława augustowska była największą zbrodnią dokonaną przez Sowieców na obywatelach polskich po zakończeniu II wojny światowej. Mimo to, ani w podręcznikach szkolnych, ani w encyklopediach w ogóle nie ma wzmianki na ten temat. W lipcu 1945 r. oddziały Armii Czerwonej i NKWD przeprowadziły szeroko zakrojoną akcję pacyfikacyjną obejmującą tereny Puszczy Augustowskiej i jej okolic. Oddziały radzieckie przetrząsały lasy i wsie, aresztując podejrzanych o kontakty z partyzantką niepodległościową. Zatrzymano niemal 2000 osób. Część z nich, po przesłuchaniach wróciła do domu. Około 600 osób zostało wywiezionych w nieznanym kierunku i wszelki ślad po nich zaginął.

W końcu lat 80. podejrzewano, że ciała zamordowanych pochowane są w lesie koło Gib. Na przełomie lat 80. i 90. przeprowadzono nawet dwie ekshumacje w tym miejscu, które udowodniły, że są to

groby żołnierzy niemieckich. Wówczas w Gibach mieszkańcy postawili krzyż na symbolicznym grobie zaginionych.

OBEP IPN w Białymstoku przygotował również polsko-litewską wersję w/w ekspozycji „Augustavo Gaudynes”, która 20 VII 2007 r. otwarta została w Muzeum Genocidu w Wilnie w ramach międzynarodowych obchodów 62. rocznicy obławy augustowskiej. W uroczystości uczestniczyli m.in.: Janusz Kurtyka – Prezes IPN, Cezary Kukło – Dyrektor OIPN w Białymstoku, przedstawiciele władz litewskich i Polaków.

W 2010 r. wystawa została przeprojektowana i uzupełniona o nowe plansze z zaktualizowaną listą ofiar obławy oraz nowy materiał ikonograficzny i w ramach obchodów 65. rocznicy Obławy Augustowskiej otwarta 7 VII 2010 r., w budynku Sejmu RP. W otwarciu udział wziął Prezydent RP Bronisław Komorowski.

- [Obchody 62. rocznicy obławy augustowskiej - Wilno, Augustów, Giby, 20-22 lipca 2007 r.](#)
- [Otwarcie wystawy „Obława Augustowska. Lipiec 1945” - Warszawa, 7 lipca 2010](#)

